

Strona Główna > ... > Wyszukiwanie Przedstawicieli Zawodów Prawniczych > Znajdź Biegłego > Poland

Znajdź biegłego

Autor treści:

Polska

Polska

I. Wykazy i rejestry biegłych

Każdy sąd okręgowy prowadzi własny wykaz biegłych. Obowiązek publikacji tego wykazu spoczywa na prezesie sądu okręgowego. Zob.: <https://lublin.so.gov.pl/lista-bieglych,m,m1,2,270> dla Lublina lub http://www.krakow.so.gov.pl/fck_pliki/file/Testowy/Biegli/Biegli_20180205_strona.pdf pliki/file/Testowy/Biegli/Biegli 20180205 strona.pdf dla Krakowa. Rejestry są publicznie dostępne.

Dla kandydatów na biegłych ustanowiono kryterium wieku – muszą oni mieć ukończone co najmniej 25 lat. Biegli muszą mieć teoretyczne i praktyczne wiadomości specjalne w danej gałęzi nauki, techniki, sztuki i rzemiosła lub inne umiejętności. Kryteria związane z procesem powoływania biegłych nie zostały sformalizowane. Odpowiedzialność za ustalenie, czy kandydat spełnia wszystkie warunki konieczne, aby zostać biegłym, spoczywa na prezesie sądu okręgowego. Zarejestrowanie biegłego wymaga złożenia przez niego przysięgi. Osoba, która chce zostać wpisana do wykazu biegłych, musi wystąpić ze stosownym wnioskiem do prezesa sądu okręgowego.

Prezes sądu okręgowego zwalnia z funkcji biegłego:

- na jego prośbę;
 - jeżeli biegły utracił warunki do pełnienia tej funkcji albo gdy zostanie stwierdzone, że w chwili ustanowienia warunkom tym nie odpowiadał i nadal im nie odpowiada;
- z ważnych powodów, w szczególności jeżeli nienależycie wykonuje on swoje czynności.

Choć na potrzeby biegłych nie ustanowiono żadnego szczególnego kodeksu postępowania ani kodeksu etyki, biegły ma obowiązek przestrzegać przepisów kodeksu postępowania cywilnego/administracyjnego/karnego.

Rejestry są regularnie aktualizowane. W styczniu każdego roku prezes sądu okręgowego podaje do wiadomości sądom rejonowym i Ministerstwu Sprawiedliwości listy biegłych sądowych, a także zawiadamia niezwłocznie o każdej zmianie listy oraz o wszczęciu wobec tych osób postępowania karnego albo ubezwłasnowolnienie.

Biegłych wpisuje się do rejestru na okres pięciu lat.

Listy biegłych prowadzi się według poszczególnych gałęzi nauki, techniki, sztuki, rzemiosła, a także innych umiejętności. Lista specjalizacji jest bardzo długa i zróżnicowana.

Po wpisaniu do rejestru na biegłym nie spoczywają żadne szczególne obowiązki. Nie musi on również brać udziału w kształceniu ustawicznym, pomimo dostępności odpowiednich studiów i kursów podyplomowych. W praktyce jednak, jeżeli biegli chcą zostać powołani na kolejny okres, powinni być w stanie wykazać, że pogłębiają swoją wiedzę (poprzez branie udziału w kursach i konferencjach, uczęszczanie na studia podyplomowe itp.).

II. Kwalifikacje biegłego

Biegli muszą mieć teoretyczne i praktyczne wiadomości specjalne w danej gałęzi nauki, techniki, sztuki i rzemiosła lub inne umiejętności. Kryteria związane z procesem powoływania biegłych nie zostały

sformalizowane. Odpowiedzialność za ustalenie, czy kandydat spełnia wszystkie warunki konieczne, aby zostać biegłym, spoczywa na prezesie sądu okręgowego.

Biegli nie muszą należeć do samorządu zawodowego. Nie przejęto żadnego formalnego wymogu zobowiązującego ich do regularnego podnoszenia swoich kwalifikacji ani nie ustanowiono żadnego systemu ustawicznego doskonalenia zawodowego. W trakcie pełnienia powierzonych funkcji biegli nie mają obowiązku udowodnienia, że biorą udział w kursach doskonalenia zawodowego. Nie przewidziano również żadnej metody sprawdzania wiedzy nabytej przez biegłych. Jeżeli jednak biegli chcą zostać powołani na kolejny okres, powinni być w stanie wykazać, że pogłębiają swoją wiedzę.

III. Wynagrodzenie biegłego

Kwestie związane z wynagrodzeniem biegłego regulują przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym. We wspomnianym rozporządzeniu ustalono stawki wynagrodzenia za każdą godzinę pracy wchodzące w skład kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa. Co do zasady kwotę wynagrodzenia biegłego ustala się, biorąc pod uwagę liczbę godzin, jaką poświęcił on na sporządzenie opinii, a także jego stopień naukowy. W rozporządzeniu ustanowiono stawkę minimalną i stawkę maksymalną.

Obowiązek wypłacenia biegłemu należnego mu wynagrodzenia spoczywa na sędzie lub na jednej ze stron postępowania. Strony mogą uzyskać pomoc prawną na pokrycie wynagrodzenia biegłego zgodnie z ustalonymi stawkami.

Kwotę wynagrodzenia biegłego określa rozporządzenie. W określonych sytuacjach, w szczególności w przypadku szczególnie trudnych spraw, dopuszcza się możliwość przekroczenia stawek wynagrodzenia określonych w taryfie na podstawie szczególnego postanowienia sądu. W praktyce w postępowaniu cywilnym podwyższenie kwoty wynagrodzenia biegłego wymaga uzyskania zgody stron postępowania.

W sprawach cywilnych, w których biegłego wyznaczył sąd, jedna ze stron ma obowiązek pokryć honorarium biegłego z góry. Biegli mogą otrzymać zaliczkę na poczet wynagrodzenia. Po zakończeniu postępowania, w orzeczeniu rozstrzygającym co do istoty sprawy, sąd wskazuje jednak stronę zobowiązaną do ostatecznego pokrycia kosztów usług biegłego. Strony mogą pokryć wynagrodzenie biegłego wspólnie.

W sprawach karnych wynagrodzenie biegłego pokrywa Skarb Państwa (oskarżony jest zobowiązany do pokrycia wynagrodzenia biegłego wyłącznie wówczas, gdy zostanie skazany): środki wypłacane przez Skarb Państwa podlegają kontroli ze strony Najwyższej Izby Kontroli, która może zakwestionować płatności zrealizowane z naruszeniem ustawy o finansach publicznych.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Zgodnie z przepisami prawa karnego biegły, który przedstawi fałszywą opinię, może zostać skazany na karę pozbawienia wolności w wymiarze do 10 lat.

Nie ustanowiono żadnych szczególnych przepisów cywilnych w tym zakresie. Kwestie związane z odpowiedzialnością biegłych regulują przepisy ogólne prawa cywilnego (przepisy prawa deliktów/prawa zobowiązań).

Biegli nie mają obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od ewentualnej odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Kwestie związane z wyznaczaniem biegłych regulują przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. Dodatkowe przepisy w tym zakresie zawarto w kodeksach postępowania cywilnego, postępowania karnego i postępowania administracyjnego. W postępowaniu cywilnym strony mogą wystąpić o wyznaczenie biegłego. Co do zasady wyznaczenie biegłego w postępowaniu cywilnym jest uzależnione od wniesienia przez stronę zwracającą się o ustanowienie biegłego zaliczki na poczet kosztów sporządzenia opinii.

W postępowaniu cywilnym, karnym i administracyjnym obowiązują zasadniczo takie same reguły. Tryb wyznaczania biegłych w sprawach cywilnych, administracyjnych i karnych nie różni się znacząco.

Tytułem biegłego sądowego można posługiwać się wyłącznie w trakcie sporządzania opinii biegłego na polecenie sądu lub prokuratury i wyłącznie do celów sporządzenia tej opinii. W Polsce zarejestrowano około 15 000 biegłych.

1. Wyznaczenie biegłego

Prawo do wyznaczania biegłych ze statusem biegłych sądowych przysługuje wyłącznie sądom i prokuraturze. Biegłego wyznacza się z urzędu lub na wniosek strony. Opinia sporządzona na polecenie sądu lub prokuratury stanowi szczególny rodzaj dowodu określany mianem opinii biegłego.

Choć strony postępowania mogą zatrudniać biegłych prywatnie, opinie sporządzone przez takich biegłych traktuje się jak zwykłe dowody.

a) Wyznaczenie przez sąd

Sąd korzysta z wykazu biegłych. Każdy sąd okręgowy prowadzi własny wykaz biegłych. W praktyce sądy najczęściej wyznaczają biegłego figurującego w (lokalnym) rejestrze. Korzystanie z rejestru nie jest jednak obowiązkowe.

b) Wyznaczenie przez strony

Choć strony nigdy nie wyznaczają biegłych sądowych, strony postępowania cywilnego i administracyjnego mogą wyznaczyć własnych biegłych. Nie przewidziano żadnych szczególnych procesów ani procedur w tym zakresie.

2. Postępowania

a) Postępowanie cywilne

W postępowaniu cywilnym biegły nie jest zobowiązany do stawienia się na posiedzeniu przygotowawczym (o ile jest ono organizowane). Sąd monitoruje postępy w sporządzaniu opinii biegłego, jeżeli chodzi o czas potrzebny na jej sporządzenie. Sąd pełni funkcję „nadrzędnego biegłego” i ocenia jakość wydanej opinii. Sądy nie są związane treścią opinii biegłych i decydują, czy wydana opinia może stanowić podstawę do ustalenia okoliczności faktycznych sprawy.

1. Opinia biegłego

Biegły wydaje opinię w formie pisemnej. Opinia biegłego nie musi mieć konkretnej struktury. Biegły nie ma obowiązku przedstawić wstępnej opinii. W ostatecznej wersji opinii biegły jest zobowiązany odnieść się do argumentów stron. W wielu sprawach biegły musi sporządzić dodatkową opinię – dzieje się tak w przypadku, gdy strona wystąpi z wnioskiem o jej sporządzenie i sąd uwzględni ten wniosek, lub na żądanie sądu. Do takiej sytuacji może dojść, jeżeli biegły nie odpowie na wszystkie pytania wchodzące w zakres powierzonych mu obowiązków lub jeżeli na dalszym etapie postępowania pojawią się dodatkowe pytania.

Sąd wydaje wówczas nowe postanowienie, w którym zwraca uwagę na konieczność przekazania dodatkowych informacji i wskazuje pytania, na które należy odpowiedzieć. Strony mogą zwrócić się do sądu z wnioskiem o dodatkowe wyjaśnienia. W praktyce jednak częściej stosowanym rozwiązaniem jest wyznaczenie innego biegłego, w zależności od stopnia zadowolenia stron z pierwszej opinii.

2. Rozprawa sądowa

Biegli są zobowiązani do wzięcia udziału w rozprawie, aby odpowiedzieć na pytania sądu i stron po przedstawieniu opinii. Biegli mogą być przesłuchiwanymi przez stronę przeciwną w sądzie.

b) Inne postępowania

Niektórych biegłych wyznacza się w celu zapewnienia ich obecności przy przesłuchiowaniu świadków lub stron – dotyczy to głównie psychologów. Tacy biegli oceniają zdolność poznawczą przesłuchiowanych osób oraz ich

zdolność do prezentowania swoich spostrzeżeń.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#).

■ Ostatnia aktualizacja: 27/05/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.